

คำแถลงจากคดีของนายวุฒิ บุญเลิศ และนายสมักร ดอนนาปีในประเทศไทย

ภาพจาก: มูลนิธิสถานวัฒนธรรม (Cross Cultural Foundation)

ระดับคดีความ: ซี

ข้อหา

หมิ่นประมาท

ผลของคดี

ยกฟ้อง

ผู้ติดตามการพิจารณาคดี

คลินิกสิทธิมนุษยชน คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia Law
School Human Rights Clinic)

รายงานความเป็นธรรม

ร่วมเขียนโดย Lionel Blackman
ผู้อำนวยการกลุ่มทนายความเพื่อสิทธิ
มนุษยชนระหว่างประเทศ (Solicitors
International Human Rights Group)
และ สถาบันเพื่อสิทธิมนุษยชน
มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia
Human Rights Institute)

วันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2563

โครงการติดตามการพิจารณาคดี หรือ TrialWatch ของมูลนิธิคลูนีย์เพื่อความยุติธรรม (The Clooney Foundation for Justice หรือ CFJ) ได้ดำเนินการติดตามการพิจารณาคดีของนายวุฒิ บุญเลิศ นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของชนพื้นเมือง และนายสมักร ดอนนาปี อดีตเจ้าหน้าที่กรมอุทยาน ซึ่งชายทั้งสองถูกตั้งข้อหาหมิ่นประมาทและดำเนินคดีสืบเนื่องมาจากการแสดงข้อความทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งทางอัยการได้ระบุว่าข้อความดังกล่าวบ่งชี้ว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ใช้พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติโดยไม่ชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตัว จากรายงานความเป็นธรรมในการติดตามการดำเนินคดี (TrialWatch Fairness Report) ซึ่งได้เผยแพร่ในวันนี้ พบว่าการดำเนินคดีกับนายวุฒิ บุญเลิศนั้น เป็น “การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยไม่ชอบ” ซึ่งอาจมีแรงจูงใจทางการเมือง

[คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ](#) (UN Human Rights Committee หรือ UNHRC) และ [ผู้เสนอรายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติ](#) (UN Special Rapporteurs) ได้มีการเตือนว่ากฎหมายอาญาดำเนินการหมิ่นประมาทของประเทศไทยเป็นการคุกคามเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งสองหน่วยงานตั้งข้อสังเกตว่ากฎหมายนี้ถูกนำมาใช้บ่อยครั้งเพื่อรังควานผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชนและผู้สื่อข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อข้อหาดังกล่าวสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้โดยผู้ความที่เป็นเอกชน

แม้ว่าคดีของนายวุฒิ และนายสมักรจะได้รับยกฟ้อง แต่การตั้งข้อหาดังกล่าวกับพวกเขาทั้งสองเป็นการแสดงให้เห็นว่ากฎหมายอาญาดำเนินการหมิ่นประมาทในประเทศไทยสามารถนำมาใช้โดยไม่ชอบได้ ข้อความที่แสดงผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้นเป็นประเด็นของคดีของชายทั้งสอง ซึ่งเป็นการเปิดเผยการกระทำที่อาจไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น เป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่ได้รับการคุ้มครองตาม ข้อที่ 19 ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights หรือ ICCPR) เท่านั้น แม้กระนั้น นายวุฒิ และนายสมักรกลับต้องต่อสู้คดีด้วยตนเอง

เป็นเรื่องที่น่ากังวลอย่างยิ่งที่หน่วยงานของรัฐตัดสินใจที่จะดำเนินคดีกับนายวุฒิ และนายสมักร และศาลได้อนุญาตให้การตั้งข้อหาดังกล่าวเป็นคดีชั้นสู่ศาลได้ มูลนิธิ CFJ ขอเรียกร้องให้ประเทศไทยยกเลิกกฎหมายอาญาดำเนินการหมิ่นประมาท

ความเป็นมา

ตามที่ได้อธิบายไว้ใน [รายงานความเป็นธรรม](#) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับข้อหาของนายวุฒิ และนายสมัครนั้นบ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินคดีต่อพวกเขาอาจเกิดจากแรงจูงใจทางการเมือง

ประการแรก ข้อหาของทั้งสองนั้นมีความบกพร่องในชั้นองค์ประกอบความผิด การที่คำกล่าวใด ๆ จะมีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาทตามกฎหมายไทยได้ คำกล่าวนั้นจะต้องมีลักษณะ “โดยประการที่น่าจะ” ทำให้ผู้อื่น “เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” อย่างไรก็ตาม ข้อความที่แสดงทางสื่อสังคมออนไลน์ที่นายวุฒิ และนายสมัครได้ถูกตั้งข้อหาและดำเนินคดีนั้น ไม่ได้มีการระบุชื่อของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กล่าวอ้างว่าตนเองได้รับการหมิ่นประมาท และตามที่ได้ค้นพบจากการพิจารณาในชั้นศาล ข้อความดังกล่าวไม่สามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ในทันทีว่าหมายถึงบุคคลดังกล่าว

ประการที่สอง ระหว่างกระบวนการพิจารณา ทางอัยการแสดงถึงการยอมรับว่าข้อความที่แสดงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นประเด็นนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการเปิดโปงการทุจริต ข้อความดังกล่าวระบุว่า ที่ดินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของน้องชายของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น รุกล้ำที่สาธารณะและการสืบสวนการกระทำโดยไม่ชอบนี้กลับถูก “เพิกเฉย” อัยการได้ระบุว่า ข้อความเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐได้ยอมให้ “น้องชายของตนครอบครอง” ที่ป่าสงวนโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งที่ดินดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของชนพื้นเมืองในอดีต

ประการที่สาม ซึ่งเป็นประการสุดท้าย เจ้าหน้าที่ของรัฐที่กล่าวหาว่าตนถูกหมิ่นประมาทนั้น มีประวัติว่าเป็นปฏิบัติกับจำเลยทั้งสอง และกลุ่มชนพื้นเมืองมาอย่างยาวนาน ตัวอย่างเช่น นายวุฒิได้เคยให้การไปก่อนหน้านี้เกี่ยวกับหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในการบังคับให้ชนพื้นเมืองต้องย้ายออกจากที่ดินของพวกเขาโดยไม่สมัครใจ และก่อนหน้านี้ นายสมัครได้เสนอให้มีการโยกย้ายเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวเนื่องจากการมีกรกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหายตัวไปของนักเคลื่อนไหวเพื่อชนพื้นเมือง

การวิเคราะห์ทางกฎหมายของคดีและคำอธิบายเกี่ยวกับระดับของคดีที่ได้กำหนดไว้ นั้น สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ใน [รายงานความเป็นธรรม](#)

เกี่ยวกับมูลนิธิคลูนีย์เพื่อความยุติธรรมและโครงการติดตามการพิจารณาคดี

**CLOONEY
FOUNDATION
FOR JUSTICE**

โครงการติดตามการพิจารณาคดีของมูลนิธิคลูนีย์เพื่อความยุติธรรมทำการติดตามและกำหนดระดับความเป็นธรรมของคดีของบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเปราะบางทั่วโลก ซึ่งรวมถึง ผู้สื่อข่าว สตรีและเด็กหญิง ชนกลุ่มน้อยทางศาสนา ผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ และผู้ปกป้องสิทธิมนุษยชน ด้วยการใช้ข้อมูลนี้ โครงการติดตามการพิจารณาคดีทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้เสียหาย และได้พัฒนาลำดับความยุติธรรมทั่วโลก (Global Justice Ranking) เพื่อประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนของศาลภายในประเทศ